

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Rebus, ex quibus: & Modo, quô Decimæ sunt solvendæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

tio esset Juris Naturalis aut Divini, arg. c. fin. de Consuet.

10. Neque dictis obstant primò textus allegati; quia iis decimæ Divinò Jure introductæ dicuntur, in quantum necessariæ sunt ad Ecclesiæ ministrorum sustentationem: determinatio verò certæ quotæ in Novo Testamento ad imitationem quidem Veteris & à Deo latæ Legis, sed immediatè à legislatore Ecclesiastico est facta, Canisius *cit. cap. 3. n. 13.* & Gonzalez *in c. In quibusdam 32. §. Illa, n. 4.*

11. Neque secundò; quòd decimæ ante Legem Mosaicam à Patriarchis oblatae perhibeantur Genes. *cap. 14. v. 20. & cap. 28. v. 22.* quia ab his, id in gratiarum actionem liberæ voluntatis potius, quam ullius legis determinatione est factum, Suarez *cit. cap. 10. n. 4.* & Azor *p. 1. Institut. lib. 7. cap. 23. q. 2.*

Neque tertio; quòd ex præcepto Divino solutæ sint in Lege Veteri; quia illud & generaliter Cæremonialia & Judicialia ejus præcepta omnia, teste Apostolo ad Hebraeos *cap. 7. v. 12.* & S. Augustino *c. Translatio 3. de Consuet.* relatò, cessarunt morte Christi: qui, præter Decalogi Moralium præcepta, ferè nulli Cæremoniale & Judiciale tradidit, nisi quæ ad Fidè, Spem & Charitatem, ad Sacramenta & sacrificia spectant, secundum receptam doctrinam S. Thomæ *1. 2. q. 108. art. 1. & 2.*

ARTICULUS II.

De Rebus, ex quibus:
& Modo, quò Decimæ
sunt solvendæ.

SUMMARIUM.

11. Decimæ præstandæ sunt de omnibus mobilibus:

13. Non tamen ultimæ voluntatis veli-
Etia vel donatiæ.

14. De illicitè questis non recipiuntur:

15. Nisi ita quasita justè revertantur,

16. Et respuerit, qui ex iis decimam
solvit.

17. Decima Reales debentur integre;

18. Personales post deductas expensas;

19. Reales de Jure statim;

20. Personales in fine anni;

21. Et debitoris expensis sunt præstan-
dæ:

22. Licet Consuetudine aliud obviet.

Regulæ instar est, Decimæ sol-
vendæ generaliter de omni-
bus fructibus & proveniuntibus
Naturæ beneficio aut homi-
nis ministerio annuatim productis, &
Nuntios *6. c. Ex parte 21. &c.*

In specie autem debentur extrinsecè
omni grano seu fromento & leguminibus
universis: de fructibus arborum &
hortorum: de fereno: de pecoribus, diti
& similibus, *c. Ex multiplici 3. c. Pro-
venit 5. c. Non est 22.* de proveniuntibus
molendinorum & piscinarum, *c. Terentianus
cit. & c. Ex transmissa 23.* de piscariis
est, pretiò, quò locantur aut venduntur,
& de pensionibus domorum, *c. Communi-
sum 7. & c. Pastoralis 28.* de negotiationibus
sive lucro, rerum venditione aliisque
contractibus quæsito: de piscatione,
aucupio, venatione & ipsa etiam militia
seu captis in bello, *c. Non est est. de con-
nibus bonis labore, artificio aliave simili
professione & industria humana compo-
ratis, c. Non est & c. Pastoralis cit. ut. si
ex dictis & similibus fructibus aliqui in
anno sapius producantur & percipiuntur,
sæpius etiam eorum decimæ sunt sol-
vendæ, *c. Ex parte 21. & illi DD.*
Dixi, *Jure communi;* quia ex Con-
suetudine*

Suetudine ejusmodi fructuum prædialium complurium decimæ hodie passim non solvuntur: Personales autem, ut monui, in plerisque locis omnino sunt sublatae. Quæ satis certa,

Dubium autem hoc loco discutendum est primò, an Decimæ de jure etiam debeantur ex hæreditate, legato, donatione mortis causâ & inter vivos. Id certè cum Panormit. in c. *Pastoralis cit.* n. 3. affirmat Fagundez *Præcept. Eccles.* 5. lib. 1. cap. 2. à n. 5. & luadet non levis momenti ratio; quia decimæ debentur de omni lucro & omnibus bonis, saltem mobilibus jussè quasitis, c. *Non est & c. Pastoralis cit.* cujusmodi etiam sunt, quæ obveniunt hæreditate, legato, donatione; quia hi sunt tituli lucratiui, iisque etiam mobilia acquiri possunt. Sed verior est Negativa, quam cum Innocentio in c. *Non est cit.* n. 2. defendunt Rebuffus de *Decimis* q. 8. n. 31. Suarez *Tract.* 2. de *Relig. lib.* 1. cap. 31. n. 6. & Moneta de *Decimis* cap. 4. n. 37. ducti exemplò Veteris Testamenti, in quo donatarum, legato vel hæreditariâ successione quasitarum rerum mobilium decimas præcipas solutas, exactas, sacro textu non perhibetur. Imò eas solvi præcipiens Canon nullus extat etiam in Novo; quia, si cur, illò, sic etiam illò solvi jubentur de mobilibus sive fructibus & proventibus, qui ex terra vel hominis ministeriò proceduntur: cujusmodi non sunt, quæ obveniunt donatione, hæreditate, legato; quia ista non hominis percipientis, sed alterius vel testamentò expressâ, vel ejus de rebus suis nihil disponentis tacitâ voluntate acquiruntur. Accedit; quòd, si donatorum vel ultimâ voluntate relictorum decimæ præstandæ essent, res pleræque citò ad Ecclesias pervenirent. Unde de his probabilis non debentur extra casum, quò res frugifera simul cum fructi-

bus in alium transfertur; tali enim casu utique istorum aut lucri nondum decimati decima pars erit persolvenda, ut colligitur ex c. *Pastoralis cit.* & tradunt *citt.* Suarez cap. 31. n. 10. & Barbosa de *Offic. Parochi* cap. 28. §. 1. num. 28.

Dubium secundò est de rebus illicitè acquisitis. Ex quibus decimas generaliter non deberi, argumentò à contrario ductò, desumi videtur ex c. *Ex transmissa* 23. verbis, *De omnibus, quæ licitè potest acquirere, decimas erogare tenetur.* Sed hac in re locus est distinctioni; vel enim illicitè quasita retinentur jussè, vel injustè?

Si injustè, ut res furtivæ, raptæ, pecuniæ usurariæ &c. necessariò restituendæ sunt dominis suis, secundum *Reg. Peccatum* 4. in 6. à quibus, si res fructiferae sint, fructuum ex iis proventuum decimæ solvuntur. Si tamen ex illis injustè retentis fructus aut lucrum perciperent injusti possessores vel detentores, illius decimas solvere non minus quàm domini tenerentur, Glossa in c. *cit. V. Licet, c. cit.* Rebuffus q. 5. n. 18. & Moneta cap. 4. n. 39. quia decimæ debentur ex rerum fructibus; quæ proinde cum istorum decimæ partis solvendæ onere transeunt ad quemcunque possessorem, c. *De terris* 16. §. c. *A nobis* 24. etiam injustum, c. *Ex literis* 5. de *Pignorib.* §. c. *Quantò* 18. de *Usuris*; ne melioris conditionis sit prædo & mala, quàm bonæ fidei & legitimus possessor, contra *Reg. c. Eum qui* 18. de *Præbend.* §. *dignit. in 6.* & l. *Si à domino* 36. §. *sim. ff. de Petit. hæredit.*

Si verò jussè retinentur, ut lucri histriionum, lenonum, meretricum &c. opus est alterâ distinctione; vel enim isti in professione histriionicæ &c. perseverant, vel non? Si posterius, & à peccato pœnitentes desistunt, decimas ex iis solutas recipi, etsi nupiam soleant, & propter leam

B b b

pter leam

pter scandali periculum saepe non valeant, de rigore tamen Juris posse, cum Glossa *cit.*, S. Thoma *cit.* q. 87. art. 2. & aliis docet Covarruvias in *Reg. Peccatum* p. 2. §. 1. n. 1. quia ejusmodi luca capientes, licet turpiter egerint lucrando, turpiter tamen non agunt ea retinendo, imò etiam accipiendò, *l. Idem* q. §. 3. ff. de *Condit.*

16. *ob turp. caus.* Si prius, decimæ, licet debeantur, non tamen recipiuntur ab Ecclesia, argumentò à contrario ductò ex *c. Ex transmissa* *cit.* ne receptione approbare videatur solventium improbitatem eorùmq; peccato communicare, Glossa & S. Thomas *l. cit.*

17. Dubium tertio est, an fructuum & lucri justè quæsitæ decimæ debeantur integre, hoc est, ut semen aliæque impensæ in prædiorum culturam, negotiationem &c. factæ ante earum solutionem non deducantur. Ratio dubitandi minime levis oritur primò ex *c. Non est* 22. inter ea, ex quibus decimæ solvuntur, referente etiam negotiationem & militiam: & subjiciente, de prædictis solvendas ante deductas ulla expensas. Secundo ex eo; quòd non debeantur, nisi de fructibus & lucro: fructus autem & lucrum illud tantum sit, quod remanet expensis jam deductis: ut de fructu *l. Si à domino* 36. §. 5. ff. de *Hæredit. petit.* & *l. Fructus* 7. pr. ff. *Solutio matr.* de lucro *l. Mutius* 30. ff. *Pro Socio* difertè habetur. Unde inferitur, expensas ex utroque deduci posse ante solutionem.

Sed illatio hæc ex parte tantum vera: & proposita dubitatio cum Innocentio III. *c. Pastoralis* 28. relatò, resolvenda est auxiliò distinctionis; cum Reales sine diminutione, hoc est, semine aliisque expensis, uti etiam pensionibus antè non deductis præstandas, clarè habeatur, *c. Cùm homines* 7. *c. Non est* *cit.* & *c. Tua no-*

18. *bis* 26. Personales autem post deductas

expensas de residuo quasi de lucro inferendas, Episcopo Helienfi dictus Papa respicit *c. cit.* Unde, qui in negotiatione merces mille aureis emptas vendidit quibus millibus, decimas solvere tenetur solum de quadringentis, si merces alio trans ferendò in vecluras, vecligalia, fructus &c. sexcentos expendit. Cujus differentia ratio est partim; quòd Reales fructuales debeantur ex fructibus, non acceptis Civiliter sive, prout sunt lucrum domini vel usufructuarii alicujus prædii aut fundi; quòd modò fructus id solum est, quod superest deductis expensis, §. 1. *pr. cit.* sed consideratis Naturæ & pro omni eo, quod Dei beneficio provenit ex terra; quòd modò ex præcepto, vino decimæ solutæ sunt in Veteri Testamento, ad cujus imitationem in Novo præstantur Reales; non etiam Personales; hæc enim lege Ecclesiasticè primò introductæ & præstandæ tantum sunt de lucro, *c. Pastoralis* *cit.* cujusmodi communi hominum æstimatione solum est residuum sive, quod remanet, postquam expensæ sunt deductæ, *l. Mutius* *cit.* *cap. 28.* §. 1. n. 37. & *Comitatus* *in c. Cùm homines* *cit.* n. 8. partim vero quòd in fructibus magis appareat manus Dei, quàm in lucro; cum illi ex terra sive liberaliter: istud verò ex hominum industria & parèe admodum proveniat, Glossa *in c. Pastoralis* *cit.* *V. Debitum* & Suarez *cit.* *Lib. 1. cap. 35.* n. 8. Atque ex his corrunt allata pro deductione expensarum in Realibus seu prædialibus.

Neque hinc sequitur, semen redimari, scilicet in cumulo fructuum, quibus fuit productum: & cum ex eo producti fructus decimantur; quia in terram jactum, ut fructum ferat, motus est: & quod ex eo producitur, totum fructus novus est & nunquam decimatus, Gonzalez *cit.* n. 8.

Neque

Neque etiam Personales integrè sol-
vendas rectè inferitur ex c. Non est cit. quia
ad antinomial Jurium evitandam ejus
verba, Antequam ullas deducatur expensas,
licet sint indefinita, restringenda tamen
necessariò sunt ad frumentum, vinum
& similes fructus eò enumeratos; cum
pecuniarum negotiatione quæsitatum de-
cimæ ex eo, quod expensis detractis re-
manet, solvendas clarè decilum sit c. Pa-
sporaliu cit. Glossa fin. in c. Non est cit. &
Suarez cit. Lib. 1. cap. 33. n. 4.

Dubium quartò est de tempore, quò
decimæ debentur. Et Prædiales quidem
fructibus collectis statim præstandas, de-
cilum est. Cum homines cit. puta de fru-
mento, postquam hoc à solo est separa-
tum: de vino & oleo, postquam expressa,
& antequam illud inferatur horreo, ista
cellario recondantur: de lana, cum oves
sunt tonæ: de foetibus animalium, cum
sine matre vivere possunt &c. Persona-
les verò non statim, postquam lucrum
est perceptum, sed in fine anni, Glossa in
cas. Revertimini, V. Annus, 16. q. 1. & Pa-
normit. in c. Pervenit 5. n. 3. Alii vero,
eas sub finem vitæ primùm deberi, vo-
lunt apud Palao Trafi. 10. disp. unica p.
& n. 6. de quo tamen, quia in usu esse de-
serunt, nobis non magnopere est labo-
randum.

De Jure etiam decimæ probabilius
debentur, antequam exigantur, ut colli-
giatur ex c. Cum homines cit. quia secun-
dum illius dispositionem debentur sta-
tim, & eò ipsò, quòd fruges sint collectæ:
& ex Legis Veteris præcepto, Decimas &
primitias non tardabis offerre, Exodi cap.
22. v. 29. quò postremò verbò Sponta-
neam & sine exactione factam præstatio-
nem significari, rectè notat Panormit in
c. Pervenit cit. n. 3.

Neque obstat; quòd hujus c. sextu
Parochiani ad eas præstandas dicantur

monendi; quia monitione opus tantum
est; ut perveniatur ad excommunicatio-
nem, c. cit. decretam in non solventes, c.
Sacro 48. de Sent. excom. non etiam; ut
debitores constituantur in culpabili mo-
ra, ut cum eodem Interprete tradunt Co-
varruvias Lib. 1. Var. cap. 17. n. 8. & 12.
& Gutierrez 2. Canon. Lib. 2. cap. 20.
n. 43. Unde, si decimæ culpabili morâ
debitoris pereant, aut damnum patian-
tur, iste tenebitur Parocho vel alteri de-
cimatori, arg. 1. Cum res 47. §. fin. ff. de
Legat. 1. Nisi is monitus in illarum re-
ceptione negligens sit; tali enim casu
mora ipsi nociva foret, l. Qui decem 72.
ff. de Solutionibus.

Sed cujus, inquires, expensis in Parochi 21.
vel alterius decimatoris horreum &c. de-
cimæ convehentur? Debitoris seu domini
prædii aut fundi id faciendum, desumitur
ex textu & Glossa can. Revertimini cit.
& alicubi, ut decimæ frumenti, à paleis
jam separati, ad Ecclesiæ vel Parochi do-
mum deferantur, consuetudine receptum,
asserit Panormit, n. 3. cit. Quod 22.
licet ita se habeat, in vicinia tamen nostra
Ingolstadiensis fructus à solo separati in ma-
nipulos colligi solent, & ex iis decimus
quisque in agro relinqui, à Parocho vel
alio decimatore suis sumptibus in hor-
reum vehendus, ut etiam observat Cansi-
sius ad hanc Rubr. cap. 7. n. 3.

Ibidem & in Bavaria universa usu re-
ceptum est; ut, si post decimum manipu-
lum in agro quinque, sex aut plures infra
decem superint, ex proximo ejusdem
domini aut villici agro decimatori mani-
pulus quintus vel quartus cedat: etsi vi-
cissim casu, quò unò anno post decimum
quemque præstitum quatuor, quinque aut
plures infra decem superint, proximè
sequenti non quintus aut sextus, sed pe-
inde, ut si præcedente anno nullus su-
perfuisset, decimus primùm manipulus
præste-

B b b a

præstetur, ut Juris ejus Provincialis sive des Landrechts Tit. 28. art. 3. habetur.

41. *Eas aliquando dominus & colonus*
42. *Aliquando ipse solus solvit.*

ARTICULUS III.
De Personis ad Decimas solvendas obligatis.

SUMMARIUM.

- 23. *Ratione Personæ ad solutionem Decimarum Fideles Parochiani,*
- 24. *Et per se Hæretici tenentur.*
- 25. *Non Pagani, Judæi & Catechumeni;*
- 26. *Neque etiam Papa, Episcopi & Parochi.*
- 27. *Ratione Rei eas præstant possessores prædiorum.*
- 28. *Aliquando etiam Episcopi & Parochi;*
- 29. *Pagani quoque & Judæi;*
- 30. *Non tamen de prædiis, nunquam possessis à Christianis;*
- 31. *Nisi quatenus continent Ecclesie ministrorum sustentationem.*
- 32. *Decimas aliquando etiam clerici solvunt.*
- 33. *Personales Consuetudine passim sunt sublata.*
- 34. *Prædiorum possessores aliqui ad decimarum præteritarum;*
- 35. *Melius alii ad futurarum tantùm solutionem obligant.*
- 36. *Decima non prædiorum, sed fructuum sunt onus,*
- 37. *A Tributi solvendi onere diversum.*
- 38. *Non debentur à pauperibus, extremâ;*
- 39. *Sed communi,*
- 40. *Et verius etiam gravi necessitate laborantibus.*

Decimæ debentur vel ratione Personæ, alicui Ecclesie vel Parochi in spiritualibus subiectæ, vel ratione Rei frugifera, prædii aut fundi, illarum præstantiarum onere affecti, ut rectè observat Laiman Lib. 4. trañ. 6. cap. 3. n. 1.

Ex priori capite sive ratione Personæ ad earum solutionem obligantur omnes fideles Parochiani, ab earum præstatione speciali Jure non exempti, & de hæreticis 23. & c. A nobis 24. quibus textibus ad eas expressè adstringuntur omnes; & posteriori additur, Nisi quis se exemptum ostendat, Ratio est; quia fideles Parochiani omnes Ecclesiastica Sacramenta aliæque spiritualia recipiunt à suis Parochis, ad ea ipsi ministranda et officio obligatis, S. Thomas 2. 2. q. 100. art. 1. & 4. & Suarez Trañ. 2. de Relig. lib. 1. cap. 16. n. 1. & 13. Unde

Inferitur primò, ad decimas ratione suæ Personæ non solum Catholicos, sed hæreticos quoque per se obligari; quia hinc ipsò; quòd tanquam baptizati legimus Ecclesie subsint: illius gremium recipere ejusque Sacramenta recipere à Sacerdotibus teneantur, per se ipsi subiciuntur, & decimarum præstationi ratione suæ personæ obnoxii sunt: licet per accidens propter suæ obligationis ignorantiam, sicut à Catholicorum Sacramentorum receptione, sic etiam ab ea decimarum solvendarum obligatione eximantur, Panormit. in c. De terris 16. n. 6. & Suarez cit. cap. 16. n. 3.

Inferitur secundo, ad eas ratione suæ personæ exhibendas non obligari Primò Judæos & Paganos, tanquam infideles, propter defectum Baptismi, Glossa fin. in c. cit. & alii apud Barbofam in c. cit. n. 4. Secundo